
Hrvojka MIHANOVIĆ-SALOPEK

JAKETA PALMOTIĆ
DIONORIĆ IZMEĐU
DIPLOMATSKIH
DUŽNOSTI I
KNJIŽEVNOSTI

Jaketa Palmotić Dionorić između diplomatskih dužnosti i književnosti

---

Ugledni dubrovački vlastelin Jaketa Palmotić Dionorić rodio se u nemirnom XVII. stoljeću, a u povijesti Dubrovačke Republike ostao je glasovit po svojem velikom umijeću vršenja diplomatske službe za rodni grad.¹³⁹ Najveći i najnaporniji dio Palmotićeva života protekao je u složenim diplomatskim zadacima i u rješavanju delikatnih problema između dubrovačkih interesa i pretenzija stranih sila i država. U razdoblju od 1657. do 1659. Palmotić Dionorić uspješno je u svojoj diplomatskoj misiji u Carigradu neutralizirao i otklonio opasnost bosanskog Sejdi-paše u njegovim neprijateljskim ciljevima protiv Dubrovnika, a tijekom 1665. i 1666. nastojao je u Carigradu riješiti probleme hajdučkih pohoda. Godine 1677. bio je izaslanik Dubrovnika u Rim pred papom Inocentom XI. Među svim tim delikatnim diplomatskim misijama, koje je Palmotić Dionorić uspješno rješavao, nedvojbeno se ističu njegove velike zasluge u spašavanju dubrovačke države u razdoblju velikog dubrovačkog potresa iz 1667. Vijesti o potresu zatekle su ga u Turskoj, a nakon povratka u Dubrovnik doživio je strašnu tragediju: vlastita palača bila je u ruševinama, a to je ujedno bio uzrok smrti njegove žene Jele rođ. Pucić i djece. Iako pod dojmom vlastite tragedije, smogao je snage za pomoć drugima. U takvim teškim trenucima, a na zamolbu dubrovačkog Senata, otišao je zajedno s Nikolicom Bunićem i pratnjom od šezdeset vojnika u diplomatsku misiju u Carigrad (Portu). Tu je boraveći do kraja 1668. godine i priskrbljujući saveznike svome gradu, uspješno izborio odgodu cjelovitog zatraženog danka turskoj carevini i tako je poštedio Dubrovnik plaćanja jako visokog iznosa u vremenu kad se grad morao obnavljati od posljedica katastrofalnog potresa. Vještım govorum uspio je od sultana Mehmeda izmoliti zaštitu za

---

139 Detaljna povijesna i politička biografija o Jaketi Palmotiću Dionoriću u studiji Vinicija Lupisa.

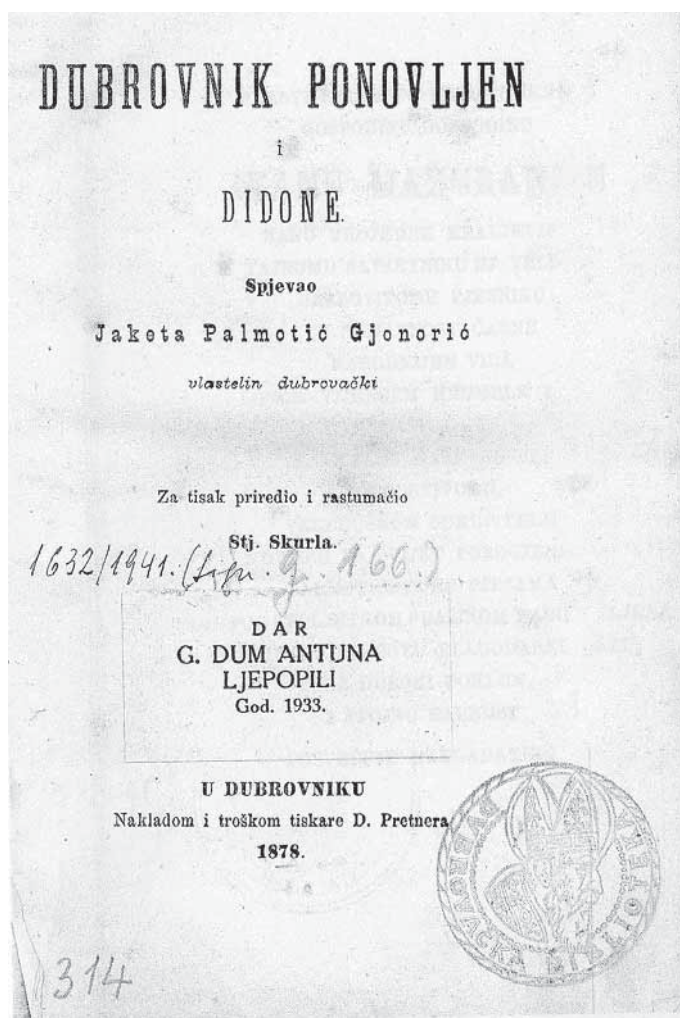
Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK

**Jaketa Palmotić
Dionorić između
diplomatskih dužnosti
i književnosti**

održanje diplomatskih odnosa mira i nenapadanja između carevine i Dubrovnika, koji su bili od bitne važnosti za očuvanje dubrovačke slobode, posebice u trenucima kad su nakon potresa porasli apetiti Mlečana za osvajanjem grada, ali i samovoljni pljačkaški prodori paše Kara Mustafa na Dubrovačku Republiku. Već tijekom 1668. Jaketa Dionorić uspješno je dovršio pregovore s pašom Kara Mustafom, zamjenikom velikog vezira, ali 14. prosinca iste godine, budno motreći na razvoj situacije izvijestio je dubrovačku vladu o neprijateljskom držanju Kara Mustafe i dao prijedlog da ga se diplomatskim poklonima pridobije, smiri i odvrti od ratnog i pljačkaškog ugrožavanja dubrovačke države. Brojne realne događaje iz tih dramatičnih vremena Dionorić je i književno opisao u epskom spjevu *Dubrovnik ponovljen*. Arhivska proučavanja Dionorićeve

Slika 30.

Naslovna stranica Škurlinog izdanja Jaketinih djela *Dubrovnik ponovljen i Didone*, 1878.

diplomatske djelatnosti “u cijelosti su potvrdila mišljenje da je Jaketa Palmotić zaista bio neobično nadaren i sposoban diplomat, čovjek koji je svoju veliku naobrazbu, poštojan karakter, sigurnost uvjerenja i sposobnosti uočavanja pojedinosti znao vješto uskladiti s pojedinim stvarnim potrebama svojih misija”.¹⁴⁰ Njegova službeno pisana izvješća puna su oštroumnih zapažanja i plastično opisanih situacija, pa iako nisu pisana s literarnom svrhom, danas bismo ih mogli i književno otčitati kao vrijednu memoarsku političku kroniku jednog vremena. Iako se nakon potresa oženio Jelenom Sorokočević (Sorgo), udovicom Orsata Gundulića koji je također stradao kao žrtva potresa, u tom braku Palmotić Dionorić više nije imao djece, te je njegova loza izumrla. Baveći se do kraja života praćenjem političke situacije i diplomatskim savjetovanjem Jaketa Palmotić Dionorić umro je na svom imanju u Zatonu 1680.

Lik Jakete Palmotića Dionorića predstavlja ne samo snažnu, odvažnu i mudru diplomatsku osobnost koja je cijeli život radila na obrani dubrovačke neovisnosti, već je on najizrazitije zapažen u povijesti hrvatske književnosti po svom epu *Dubrovnik ponovljen*. Ep u tradicionalno etabliranoj književnoj formi kroz dvadeset pjevanja (od kojih posljednje nije dovršeno) iznosi opis događaja i povijesne situacije za vrijeme i nakon kobnog dubrovačkog potresa. Veliki dio naracije posvećen je Jaketinom realnom autobiografskom doživljaju: putovanju dubrovačkih poklisara, preko Ploča, Hercegovine, Srbije, Bugarske do carske rezidencije i susreta s turskim carom u Drenopolju, a usto nalazimo razne realno moguće, ali i sasvim literarizirane epizode s opisima njihovih opasnih, uzbudljivih ali i ugodnih dogodovština na tom putu. Naposljetku u epu su detaljno ispriopovijedani složeni pregovarački zadaci kojima su na kraju, unatoč svim spletkama, poslanici uspjeli zadržati postojeće diplomatske odnose i otkloniti opasnost turske navale na Dubrovnik. U ep tako prvi put prodiru autentični likovi koji su događajima neposredno svjedočili, jer lik Jakimira predstavlja samog pisca i pruža njegovo svjedočanstvo o svemu što je proživio. U odnosu na *Dubrovnik ponovljen* njegova drama *Didone* ostala je pomalo u sjeni filološkog interesa, te je gotovo mehanički, bez znatnije pozornosti, svrstavana u tipičnu modu europske i dubrovačke neoantičke drame. Iako je Palmotićeva *Didone* autorovo mladenačko djelo, izvedeno 6. veljače 1646. i stvarano u vrijeme dubrovačkog cvata i moći, u vremenu prosperiteta i naoko bezbrižne povijesne doko-

140 Rafo Bogišić, “Jaketa Palmotić Dionorić”, u knjizi *Zbornik stihova 17. stoljeća*, PSHK, knj. 10, Zagreb, 1967., str. 149.

lice, djelo ipak nosi bitne lucidne karakteristike autorova životnog opredjeljenja, njegova odgoja i svjetonazora, te je latentnim nitima vezano uz kasniju Dionorićevu sudbinu. Iz tog razloga u ovom radu osvijetlit ćemo upravo zapostavljenu Dionorićevu tragediju *Didone*, priređenu u ovom izdanju prema rukopisnom prijepisu Ivana Ksavera Altestija (1727.–1816.), dubrovačkog bibliofila i prevoditelja, koji je brižno sakupljao povijesnu i književnu građu Dubrovnika, te je bio i suradnik Francesca Marije Appendinija. Sa znalačkom dosljednošću prepisivao je izvornik *Didone*, te je sačuvarao pojedine izraze autentičnije i arhaičnije negoli što ih nalazimo u izdanju kanonika Stjepana Škurle. Iako u temeljnom sadržajnom smislu nema bitnih razlika između Altestijevog i Škurlinog izdanja, ipak će komparativne napomene o jezičnim razlikama biti dragocjene za uspostavljanje izvornog jezičnog izraza Jaketa Palmotića Dionorića.

U piščevoj književnoj ostavštini sačuvane su još jedino pjesme prigodnice koje je Jaketa Palmotić Dionorić spjevao u počast svog rođaka, dramatičara Junija Palmotića, dok ostalim pjesmama koje spominju Serafin Crijević i Ivan Kaznačić danas ne nalazimo traga. Među sačuvanim, najpoznatija je pjesma prigodnica objavljena unutar Junijeve *Kristijade* u osmeračkim katrenima s ukrštenom rimom, pod posvetnim nazivom *Presvjetlomu Gospodinu Gjonu Gjore Palmotića – Jaketo Palmota Dionorić*.¹⁴¹ Budući da je iz sadržaja razvidno da je pjesma po karakteru nadgrobna (pisana u povodu pjesnikove smrti 1657. godine), možemo sa sigurnošću reći da je nastala nakon Junijeve smrti, a možda i oko 1670. tj. u godini u kojoj je Junijev brat Juraj tiskao u Rimu *Kristijade* (život Kristov spjevan po uzoru na istoimeno djelo Hieronymusa Vidae *Vita Jesu Christi*). Iako je Jaketa Palmotiću Dionoriću bio itekako poznat Junijev opsežni dramski rad, u prigodnoj nadgrobnoj pjesmi izričito se hvali i ističe upravo Junijev pjesnički prijevod života Kristova, kao djelo kojim je pjesnik sebi zaslužio ne samo svjetovnu, već i nebesku slavu:

*“Presvjetlomu Gospodinu
Gjonu Gjore Palmotića
Jaketo Palmota Dionorić
Čim ti Gjono život sveti
Pjevaš sina kralja od nebi,*

141 Objavljeno u ediciji *Stari pisci hrvatski, Djela Gjona Gjore Palmotića*, JAZU, knj. XIX, Zagreb, 1892., str. XX-XXI; sačuvan je i sonet na talijanskom u slavu *Kristijade – Del medesimo i Od istoga istomu*.

Vječni život na sem svijeti
Tezijem stječesh samu sebi.

Ter ni' čudo mrtav sada
Svjetlom slavom živ da jesi
Od istoka do zapada
I na svijetu i nebesi.

Tve su pjesni take slave,
Tacijeh dikah i čudesa,
Da za rajске sve države
Obraše ga zgar nebesa.

Neka s dusim blaženime
Pjevajući višnje dike
Svjetlo uzvisiš Tvoje ime
Rajskom slavom po sve vike.

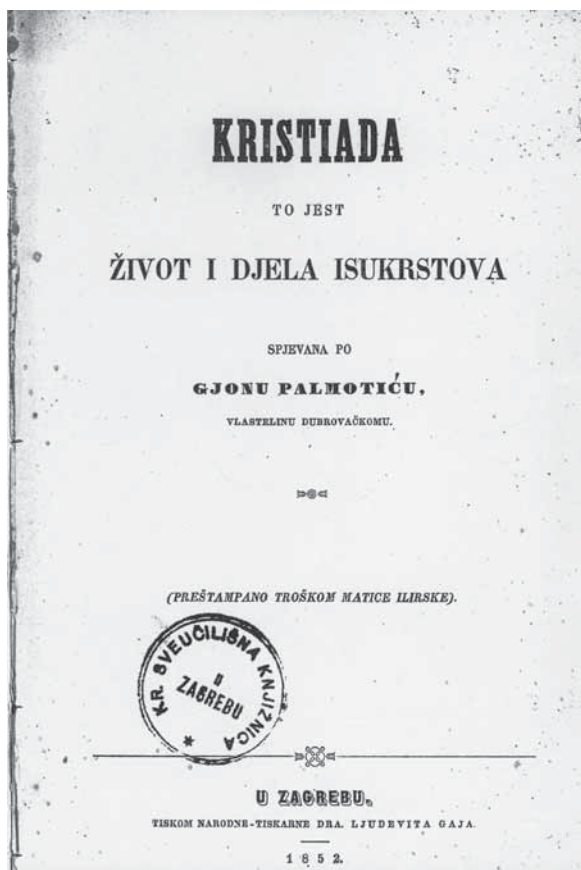
Sred nebeskijeh zato dvora'
Sjaš spjevalac višnje vlasti,
Ne u vijencu od lovora
Neg u kruni rajске časti.

Tim uživaj Tvoje pjesni,
Duh čestiti gori u raju,
Ke sved' slatkoj u ljuvezni
Pred Višnjim se pripjevaju.

A mi ćemo na sem sviti
S tvoje slave svjetlu diku
Do nebesah još viditi
Rastijet našem Dubrovniku."

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK

**Jaketa Palmotić
Dionorić između
diplomatskih dužnosti
i književnosti**

Slika 31.
Izdanje *Kristijade* Junija Palmotića, tiskano u Zagrebu 1852.

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK

**Jaketa Palmotić
Dionorić između
diplomatskih dužnosti
i književnosti**

Slika 32.
Izdanje *Kristijade* Juni-
ja Palmotića, tiskano u
Rimu 1670.

U svom radu *Čitanje spjeva "Dubrovnik ponovljen"* Jakete Palmotića Dionorića Pavao Pavličić razmatrao je po-manjkanje zapisa o dubrovačkom potresu, te postavio za-nimljivo pitanje: "S pravom se čovjek može upitati dvoje: prvo, zašto je događaj ostao zabilježen samo u književnoj formi, a ne i kako drugačije (memoarski, dnevnički, histo-riografski); drugo, zašto nije bilo i drugih epskih svjedo-čanstava osim Palmotićeva?"¹⁴² Razmatrajući Dionorićev ep u rascjepu između zakonitosti odabranog literarnog žanra i realne povijesne stvarnosti koja se u njemu opisuje, ali koju autor ujedno i neposredno živi, pokušat ćemo dati odgovor na navedeno poticajno pitanje.

S jedne strane moguće je pretpostavljati da povijesnih svjedočanstava o situaciji nakon potresa nije bilo jer bi oni mogli biti preriskantni i opasni za diplomatske aktivnosti

142 Pavao Pavličić: "Čitanje spjeva 'Dubrovnik ponovljen' Jakete Palmotića Dionorića", *Dubrovnik*, god. XIV, br. 2, Dubrovnik, 2003., str. 49.

grada, posebice u situaciji kad je bilo ozbiljnih pokušaja i Venecije i turskih moćnika da iskoriste tuđu nesreću i unište samostalnost dubrovačke države. S obzirom na to da su sudski zapisnici, statuti, oporuke i trgovački ugovori uobičajeno sastavljeni latinskim ili talijanskim jezikom, povijesno-politička izvješća bila bi dostupna nepoželjnim silama, a važno je napomenuti činjenicu da je i hrvatski bio poznat jezik unutar turske carevine. Književnost stvarana na hrvatskom književnom jeziku predstavljala je zapravo jednu oazu, unutar koje su se na prikriven način i pod plaštem pjesničke slobode i fantazije mogle iznijeti određene društveno-političke i idejne smjernice i zapazanja, a da istovremeno političkim protivnicima ne budu očite i nedvosmisleno prikazane. Kad u epu kritizira pohlepu i želju za osvajanjem Dubrovnika od strane pojedinih turskih likova, Dionorić uvodi djelovanje eshatoloških paklenih sila na njih, i time umjetničkom konstrukcijom izbjegava direktnu konfrontaciju s turskom stranom. U okviru djelovanja zlih sila autor je imao veću mogućnost usporedbom ocrtati bosanskog pašu na sljedeći način: "ko zmaj kroz plam svoj goruć, ljute uzmaža sve čemere." (17 pj. 8), ali kad je Dionorić prikazivao odnos prema cjelokupnoj turskoj carevini, onda se suzdržavao od izravnih negativnih karakteristika. Usprkos tome, znakovito je da ep nije objavljen za života ili neposredno nakon smrti autora, jer je u tiskanoj formi možda mogao imati nepoželjne posljedice po odnos Porte i Dubrovnika. Dionorićeve ideje bile su namijenjene određenim intelektualnim krugovima i višem društvenom upravljačkom sloju kod kojih su željele pobuditi rodoljubni i optimistični učinak poticanja na ustrajnost u realizaciji plemenitih ciljeva: prije svega očuvanja slobode i nezavisnosti pod svaku cijenu i upornog podizanja grada iz ruševina. Upravo zbog nedostatka potpune slobode i državnosti hrvatskog naroda, društveni angažman ostao je višestoljetna zadaća i osobina jednog velikog dijela hrvatske književnosti, pa tu značajku pronalazimo i u Dionorićevom djelu.

Kao drugi odgovor na Pavličićevo pitanje nameće se sljedeća pretpostavka: obnova grada iz ruševina i pokretanje vitalnih ekonomskih, trgovačkih, graditeljskih, a usporedno i upravno-političkih zadataka zahtijevali su od dubrovačke vlastele neposredni i djelatni angažman, te se vjerojatno u golim egzistencijalnim ciljevima iscrpljivalo vrijeme koje je u protekloj mirnijoj dokolici bilo namijenjeno književnim ostvarenjima. Moguće je pretpostavljati da su iz tog razloga na temu dubrovačkog potresa nicali kraće pjesme prigodnice koje su u poanti bodrile i naglašavale cilj obnove grada, a dugačka epska forma koja bi za

temu imala surovu realističnu sliku ruševina u potresu i popratnih strašnih posljedica, kao da je bacala u depresiju eventualne pjesničke kandidate. Takve prigodne svojevrsne budnice napisali su sljedeći autori: Nikolica Bunić *Grad Dubrovnik vlastelom u trešnji* (tiskano u Anconi 1667.) i *Feniče aliti srečno narečenje gradu Dubrovniku po trešnji*; Baro Bettera *Vrhu velike trešnje*; Petar Kanavelić *Grad Dubrovnik vlastelom u trešnji* i *Dubrovnik oslobođen od harača na blagdan sv. Vlasi, 1695.*; Benedikt Rogačić *De terramoto quo Epidaurus in Dalmatia anno 1667. prostrata est*, latinski rukopis iz 1678. koji se čuva u Male braće (br. 265, str. 271). Zanimljivo je da je pored pjesama Nikola Bunić vodio i dnevnik o potresu (*Raguaglio delle cose accadute a Ragusa dopoe chè fu dal terremoto destrutta l'anno 1667.*), ali ga je kao izvješće napisao na talijanskom jeziku, ne smatrajući ga literarnim oblikom.

Jaketa Palmotić Dionorić bio je uvučen u potres osobnom obiteljskom tragedijom, a jednako tako postao je zbiljski akter postpotresnih diplomatskih akrobacija, u kojima je uz rizik vlastite glave i tamnice trebalo izboriti odgodu visoke cifre plaćanja i nastavak diplomatskih odnosa, u onom kritičnom trenutku kad se Dubrovnik pred opasnošću mletačkih lađa u luci stavlja pod zaštitu Turcima neprijateljskih kršćanskih sila – rimskog pape i španjolskog kraljevstva. Vještinu diplomatskog uvjeravanja poslanici su postigli time što su uspjeli uvjeriti Turke da će Mlečani zauzeti grad ako predvide da ga žele zauzeti Turci, a zatim i obrnuto, te je naposljetku u toj nezavidnoj postpotresnoj situaciji Dubrovnik uspio izboriti neovisnost i potvrdu dotadašnjih strateških odnosa. U oazi književnog pjesničkog epskog stvaranja na hrvatskom jeziku Jaketa se odlučio na iscrpan prikaz političkog procjepa u kojem se našao Dubrovnik, a ti zbiljski događaji u kojima je sam sudjelovao, bitno su obilježili njegov cjelokupan život i rad.

Epska forma bila je tradicionalno priznata forma uzvišenog govora, u njoj su obrađivane brojne teme hrvatske povjesnice, u njoj je Palmotić-Dionorić imao za uzore – primarno Gundulićevog *Osmana*, a za epsku formu izraza opredijelili su se i drugi dubrovački i dalmatinski pjesnici, od kojih pojedini autorovi suvremenici: Petar Kanavelić *Sv. Ivan biskup trogirski i kralj Koloman*, Frano Bobaljević *Kuk stariji Troja užezena*, Petar Bogašinić *Opsada Beča grada od cara Mehmeta i Kara Mustafe velikog vezijera*, Antun Sasin *Razboji od Turaka*, Vladislav Menčetić *Trublja slovenska*, Brne Karnarutić *Vazetje Sigeta grada*.

Jaketinom rodoljubno usmjerenom, diplomatski odnjevovanom duhu odgovarala je manira epskog izražavanja, upravo zato što je u formi klasičnog epa s interpolira-

nim obilježjima svjetonazora poslijetridentske katoličke obnove, općedruštveno važno i herojsko zbivanje nadvladavalo prikaz običnih svakodnevnih ili privatnih ljudskih situacija. A usprkos tome unutar *Dubrovnika ponovljenog* pronalazimo i brojne interferencije memoarskog, autobiografskog, dokumentarnog, putopisnog, koji zamjetno prodiru u konvencionalnu strukturu poetičkih zakonitosti stvaranja epa i tako ga čine inovativnim. Palmotić Dionorić pronašao je neku vrst utočišta pred osobnom obiteljskom tragedijom u svojoj nadarenosti i sklonosti prema uzvišenom epskom pjesničkom izrazu, a isto tako i u stavljanju naglaska na kršćanski i rodoljubni nazor prema kojem su opća dobrobit te opstanak budućih generacija dubrovačke države postali njegovi primarni interesi. Tom opredjeljenju se autor nastojao posvetiti i time oduprijeti uzaludnom žalobnom promišljanju neumoljive tragedije koja je zadesila njegove sugrađane, a osobito njega osobno. Takvo opredjeljenje Jaketa Dionorić nije samo zagovarao unutar svojeg epskog spjeva *Dubrovnik ponovljen*, već i iz njegove biografije uviđamo da je opće dobro pretpostavio osobnoj sreći, te je upravo 1667. ostavio u Dubrovniku novu odabranicu i drugu suprugu Jelenu Sorkočević i otišao u Carigrad na ključne pregovore.

Na prvi pogled radnja *Dubrovnika ponovljenog* nije tipično epski herojska, jer otkriva realistične povijesno-političke prizore bez vremenskog odmaka. Sveukupni cilj ima snažnu požrtvovnu, rodoljubnu i kršćansko-obnoviteljsku crtu, a jedini pravi glavni lik nije epski junak, već je to sam grad Dubrovnik. Tragičnoj situaciji grada Dionorić je odlučio podariti ep i time je naglasio kako čovjekova suvremenost može biti tema univerzalnog mitskog epa, i kako su zavrijedili književni spomenik svi oni preživjeli sudionici koji se nisu dali satri od tereta zbilje, već su je odlučili pozitivno preobraziti.

Novost njegova epa je u tome što po prvi put vidimo kako se neposredna pjesnikova stvarnost prilagođava zakonitostima epskog pjesništva. Pored gole zbilje u epu su zamjetne konvencionalne literarne točke epski intoniranih ustaljenih prizora koje uočavamo od početne pjesnikove invokacije muze, od digresija s epizodama romantičnog spašavanja zarobljenih kćeri Sofijskog muftije, koludrica iz oluje, raznih opisa svečanosti: svadbe, lova, smotre vojnika, i dr. Posebice je zanimljivo 2. pjevanje koje pruža eshatološku nebesku perspektivu: scenu u kojoj sv. Vlaho moli milost za Dubrovnik, dok nasuprot tome u 3. poglavlju pronalazimo nadnaravnu vizuru pakla i zlih sila koje huškaju neprijatelje Dubrovnika na pljačku i osvajanje grada. Također i u 19. pjevanju lik sv. Vlaho ima posredničku

ulogu rastjerivanja zlih sila s turskog carskog dvora u pakao, iz čega je vidljivo da nadnaravni likovi u epu imaju ravnopravno sudioništvo s realistički ocrtanim likovima, a zapravo preko nadnaravnih sila Dionorić može nespuntanije izraziti svoj prikrivani antagonizam prema Turcima i uzvisiti neuništivost rodnog grada. Kategorija morala i vjerskog opredjeljenja za potpuno pouzdanje u sile dobra ima veliku i ključnu ulogu u događanjima Dionorićeva epa. U odnosu na klasični antički ep način opisivanja poklisara nije tipično epski, jer oni nisu ustaljeno ocrtani dominantni junački likovi, niti je ocrtan njihov prepoznatljiv individualan karakter, već je zapravo njihova misija – zajednička borba za opstanak Dubrovnik potpuno u prvom planu narativnog interesa. Tipičnoj epskoj karakterizaciji junaka opire se i naglašavanje spleta okolnosti u kojem je “svaki pojedinac tek to što jest, naime pojedinac, a ne presudan faktor u razvoju zbivanja”.¹⁴³ Međutim, upravo ta upitnost i relativizacija važnosti herojskih likova ukazuje i na jednu novu realističnu komponentu neoklasicističkog Dionorićevog epa, a to je svijest o individualnoj neznatnosti i potreba zajedničkog djelovanja i svestranog pronicanog traženja saveznika u trenucima presudnih društvenih i životnih nevolja. Budući da je cjelokupni ep usmjeren prema cilju očuvanja dubrovačke slobode i izlasku iz teške povijesno-političke krize uzrokovane elementarnom katastrofom, poklisari nisu u takvom narativnom toku junački likovi (kao npr. nadnaravni lik sv. Vlaha – nebeskog parca), već su kao realni sudionici samo jedan mali, ali neprijeporno važan kotačić u dosizanju cilja. Uvođenjem nadnaravnih sila kao djelatnih protagonista radnje Palmotić Dionorić nije htio umanjiti zasluge poklisarske dužnosti (jer oni nedvojbeno riskiraju vlastiti život za dobrobit zajednice i svoje pouzdanje u prijetećim situacijama predaju u ruke Božjoj pomoći, tj. nepokolebivi su u opredjeljenju za dobro), nego pisac želi istaknuti koliko su pojedine povijesne situacije zamršene, složene, nepredvidive, neizvjesne i neprotumačive, te čovjek u svojoj transcendentnoj moralno-vjerskoj dimenziji treba pronaći uporište koje će mu pomoći da ne poklekne pred beznađem. Prikazujući svečanost ophodne procesije preživjelih Dubrovčana u čast sv. Vlaha, potičući ohole i pohlepne na pokajanje, uvodeći posredništvo sv. Vlaha kao djelatnog lika u otklonu brojnih opasnosti, Dionorić nastoji probuditi pozitivne snage u svojem čitateljstvu i potaknuti ih na materijalnu, ali i duhovnu obnovu Dubrovačke Republike.

Iako po karakteristikama uzvišenog stila, osmeračkog epskog ritma i ugladenog perifrastičnog izražavanja Dionorićev ep pripada kasnobaroknom epskom stilu, u njemu je razumljivost sadržaja ipak važnija negoli barokna slikovitost. Barokna manira ponajviše se očituje u tipičnim maniriziranim opisima kao što su: ljubavni rastanak Jakimira i Jelinde, opis pompozne crkvene procesije u čast sv. Vlahu, prizor sa zarobljenim djevojkama kraj izvora i opis njihove ljepote, ceremonija svadbene svečanosti i djevojačkog plesa, opis lova, te opis izgleda vojske u blizini Sarajeva, kojima se postiže spektakularnost i barokna teatralnost. Dunja Fališevac, sustavna proučavateljica hrvatske epske baštine, smatra da sama priroda Dionorićeva sadržaja obilježava piščev stav prema kojem zaoštrena dikcija i končetozna metaforika nisu primjerene temi, te zaključuje: "Palmotić Dionorić u mnogim aspektima svojega epa nasljedovatelj Gundulićeva *Osmana*, nije u oblikovanju stilske razine *Dubrovnika ponovljenog* posezao za akutnim stilom. Jedino se u tematiziranju apstraktnih teoloških ili moralno-etičkih kategorija može u *Dubrovniku ponovljenom* uočiti hipertrofirana uporaba hiperbole i poneka ingeniozna metafora."¹⁴⁴

Epski oblik pruža opisanom sadržaju uzvišenost i univerzalnost, te birajući formu epa autor naglašava da je odabrani događaj ne samo odlučujući za povijest Dubrovnika, već on nosi sjevremensku poruku i poticaj da se u najtežim nevoljama čovjek mora pridignuti i nastojati uzorno djelovati. Premda bi opis potresa bio zahvalna tema romanesknog izražavanja, dubrovačka književna tradicija sačuvala je poštovanje za klasičnu epsku tradiciju kao književnu normu najuvažavanijeg načina izražavanja. Iz tog razloga će i Pavao Pavličić dati odgovor zašto je osobno proživljene događaje Jaketa Palmotić Dionorić odlučio usustaviti u ep: "zato što je smatrao kako je literarno svjedočenje, svjedočenje uobličeno književnim sredstvima, i trajnije i slavnije od svakoga drugog, znanstveno ili memoarskog."¹⁴⁵ Dubrovačka epika (latinska i hrvatska) "ugrađivala je onu poetološku i estetičku svijest koja je u epu – od Homera i Vergilija pa sve do Tassa, odnosno do I. Gundulića, J. Palmotića Dionorića, Junija Palmotića, P. Kanavelića – vidjela najuzvišeniju i najznačajniju književnu vrstu, zaduženu da obavlja važne i estetičke i izvanknjiževne zadatke."¹⁴⁶ Pored toga, upravo u razdoblju

144 Dunja Fališevac: "Stil hrvatske barokne epike" u *Kaliopin vrt*, Književni krug, Split, 1997., str. 135.

145 Pavao Pavličić, nav. dj., str. 89.

146 Dunja Fališevac, *Kaliopin vrt*, ibid. str. 235.

baroka, literatura inzistira na svojoj konvencionalnosti, a pisac baroka ne nastoji primarno niti isključivo promatrati zbilju mimetički, već je umjetnički preobraziti preko stilске konvencije i ukrasnog načina izražavanja.

Iako je u ranijim književnopovijesnim pregledima epsko djelo Jaketa Palmotića Dionorića promatrano kao sporedno ostvarenje, prekriveno sjenom velikih baroknih pjesničkih velikana – Ivana Gundulića, Ignjata Đurđevića, Ivana Bunića Vučića i Junija Palmotića, a njegovo opredjeljenje za epsko oblikovanje kao odraz epigonstva i nemogućnost otvaranja prema modernijoj romanesknoj formi, u intenziviranom interesu novije hrvatske filologije njegovo ostvarenje zadobiva zasluženu pozornost i interpretacije s uočavanjem sraza tradicionalnih i osebnih kreiranja. Njemački slavist Johannes Holthusen među prvima je uočio kako se unutar literarne barokne dekoracije uzvišene i tradicionalne forme vješto skriva način iskazivanja pojedinih gorućih zbiljskih pitanja, te je zaključio: “Kao svjedok epohe u kojoj je živio, Jaketa Palmotić ostavio je potomstvu dokument ljudskih odnosa, ljudskih neprilika i ljudske spremnosti za životnu borbu, dokument koji se ne može podcjenjivati s obzirom na njegovu vrijednost.”¹⁴⁷

147 Johannes Holthusen, “Dubrovnik ponovljen Jaketa Palmotića Dionorića” (prijevod Marijan Bobinac), *Domesti*, XVI, br. 1/2/3, Rijeka, 1983., str. 90.